

ARENDAL HAVNEVESEN KF
Postboks 123
4891 GRIMSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Liudmila Pechinkina, 37017847

Vedtak om tillatelse til tiltaksarbeid i forurenset grunn på gnr./bnr. 52/701 og 52/740 ved Eydehavn i Arendal kommune

Fylkesmannen i Agder gir tillatelse til Arendal havnevesen KF til tiltaksarbeid på gnr./bnr. 52/701 og 52/740 i Arendal kommune. Tillatelsen er gitt på visse vilkår med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16.

Arendal havnevesen KF skal betale gebyr på kr 33 300 for Fylkesmannens saksbehandling.

Vedtakene kan påklages innen tre uker.

Vi viser til søknad av 12.03.2019, med tilhørende tiltaksplan av 12.02.2019 for opprydning av forurenset grunn på gnr./bnr. 52/701 ved Eydehavn i Arendal kommune samt søknad 30.10.2019 med tilhørende rapport om miljøtekniske undersøkelser og tiltaksplan av 30.10.2019 for tiltak på gnr./bnr. 52/740 i Arendal kommune, og øvrige opplysninger i saken.

1 Vedtak

Tillatelse

Fylkesmannen i Agder gir Arendal havnevesen KF tillatelse til tiltaksarbeid på eiendommene gnr./bnr. 52/701 og 52/740 i Arendal kommune. Tiltaksarbeidene omfatter lokalitet 3162 Saint-Gobain Ceramic Materials AS og lokalitet 14104 Nitridveien 9 i databasen Grunnforurensning. Tillatelsen med krav og vilkår ligger vedlagt.

Tillatelsen gjelder fra dags dato og frem til 27.02.2022.

Tillatelsen er gitt etter lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall § 11, jf. 16.

Gebyr

Som forhåndsvarslet i brev av 05.07.2019, skal Arendal havnevesen KF betale et gebyr for Fylkesmannens saksbehandling. Gebyret fastsettes til sats 6. Den vesentlige delen av saksbehandlingen er gjort i 2020. Vi har med bakgrunn i dette besluttet at det skal betales en

gebyrsats 6 for året 2020. Dette tilsvarer kr 33 300. Vedtaket om gebyr er gjort etter forurensningsforskriften § 39-3.

Faktura med innbetalingsblankett ettersendes av Miljødirektoratet. Gebyrer forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

2 Sakens bakgrunn

På eiendommen gnr./bnr. 52/701 (Elektrodetomten) i Arendal kommune eksisterte det en elektrodefabrikk i perioden fra ca. 1914 til 1975. Tilgrensende eiendom gnr./bnr. 52/740 tilhørte trolig også elektrodefabrikken. Det ble benyttet petrolkoks og bek i selve elektrodeproduksjonen, og olje ble benyttet til hydrauliske presser på fabrikken. I en periode var det i tillegg en kapselabrikk ved siden av elektrodefabrikken. I dag eier Arendal kommune Elektrodetomten som Arendal havnevesen KF ønsker å tilrettelegge til næringsvirksomhet. På naboeiendommen gnr./bnr. 52/740, eid av Fiven Norge AS, planlegger Arendal havnevesen å etablere ny permanent tilførselsvei.

Elektrodetomten tilhører lokaliteten Saint-Gobain Ceramic Materials AS, registrert med ID 3162 i databasen Grunnforurensning. Det er gjennomført flere undersøkelser på Elektrodetomten som har kartlagt type og omfang av forurensning forårsaket av tidligere industrivirksomhet på eiendommen. Polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH) og oljeforurensning er målt opptil farlig avfallsnivåer, jf. veileder TA-2553/2009 «Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn». Enkelte steder er det funnet avfall under bakkenivå samt separate hauger med avfall. Miljøtekniske undersøkelser gjennomført på deler av Fiven Norge sin eiendom (gnr./bnr. 52/740) i september 2019 viser at omfanget av grunnforurensningen på denne eiendommen er mindre omfattende enn på Elektrodetomten.

Reguleringsformålet er «næringsvirksomhet» for Elektrodetomten og «industri/lager – offentlig havneområde» for Fiven Norge sin eiendom. Gjeldende akseptkriterier for de ovennevnte arealbrukene er ifølge veileder TA-2553/2009 tilstandsklasse 3 eller lavere for både toppjord (<1 m) og dypereliggende masser (>1 m), uten risikovurdering. Grunnet påvist forurensning er det behov for å gjennomføre opprydningstiltak slik at tilstanden i grunnen er akseptabel for videre bruk. Arendal havnevesen KF har søkt om tiltaksarbeid på Elektrodetomten. I forbindelse med etablering av ny tilførselsvei på Fiven Norge sin eiendom (gnr./bnr. 52/740) skal det graves i forurenset grunn. Arendal havnevesen har derfor også søkt om tiltak knyttet til bygge- og gravearbeider på eiendommen til Five Norge AS.

Asplan Viak AS har på oppdrag av Arendal havnevesen utarbeidet en separat tiltaksplan for de to berørte eiendommene, «Tiltaksplan. Elektrodetomta-Eydehavn» av 12.02.2019 og «Miljøtekniske grunnundersøkelser og tiltaksplan. Nitridveien 9» av 30.10.2019. Tiltakene søkes utført i henhold til tiltaksplanene. Det er estimert at på Elektrodetomten skal det håndteres ca. 18 000 m³ masser totalt, herunder ca. 1 910 m³ masser klassifisert som farlig avfall. På Fiven Norge sin eiendom er det foreslått å fjerne forurensete masser kun i tilknytning til prøvepunkt 2 der det er påvist forurensning over tilstandsklasse 3. Mengden masser er ikke estimert, men antatt å være svært begrenset.

Asplan Viak har i supplerende notat av 27.01.2020 beskrevet håndtering av eventuelt anleggsvann fra gravegropene. Vannet ønskes i utgangspunktet renses og infiltrert i grunnen, men det kan være aktuelt å slippe ut renses vann til Tromøysundet. Asplan Viak har foreslått å sette utslippsgrenser for suspendert stoff (partikkelinnhold i vann) samt olje.

2.1 Rettslig utgangspunkt

Det er i utgangspunktet Miljødirektoratet som er myndighet i saken om opprydning av Elektrodetomten på Eydehavn. Direktoratet delegerte i e-post av 23.04.2019 myndighet etter forurensningsloven til Fylkesmannen til å følge opp saken.

Ved terrenginngrep i forurenset grunn gjelder forurensningsforskriften kapittel 2, og kommunen er myndighet. Miljødirektoratet kan i særlige tilfeller bestemme at kapittel 2 ikke skal gjelde og at saken skal behandles av direktoratet eller Fylkesmannen. I det konkrete tilfellet delegerte Miljødirektoratet i e-post av 09.07.2019 myndighet til Fylkesmannen. Fylkesmannen behandler saken etter forurensningsloven § 11.

Forurensningsloven

Når Fylkesmannen vurderer om tillatelse til forurensende virksomhet skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulemperne ved tiltaket sammenholdt med fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad den omsøkte virksomheten er akseptabel sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Fylkesmannens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om bl.a. kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når Fylkesmannen treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften

Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2021 med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

Nasjonalt prioriterte stoffer

Det er et mål om å kontinuerlig redusere utslipp av nasjonalt prioriterte stoffer slik at utslipp av slike stoffer er stanset innen 2020.

3 Saksgang

Fylkesmannen behandler søknader i samsvar med forurensningsforskriften kapittel 36 om behandling av tillatelse etter forurensningsloven.

3.1 Forhåndsvarsel og uttalelser

Saken om opprydningstiltak på Elektrodetomta er forhåndsvarslet i samsvar med forurensningsforskriften § 36-5, med frist for å gi uttalelser den 09.08.2019.

Fylkesmannen har fått to uttalelser som er kort oppsummert nedenfor.

Aust-Agder fylkeskommune anser tiltaket som positivt, men forutsetter at vilkårene i tillatelsen er tilstrekkelige etter prinsippene i naturmangfoldloven og etter kravene i vannforskriften. Videre minner de om aktsomhetsplikten etter kulturminneloven § 8.

Agder Energi Nett har ingen kommentarer til tiltaket.

3.2 Kommentar til utkast til tillatelse

Fylkesmannen oversendte et utkast til tillatelse til Arendal havnevesen KF den 13.02.2020. Vi mottok den 24.02.2020 kommentar til tillatelsens pkt. **3.1 Akseptkriterier:**

Etter gjennomførte tiltak skal grunnen i toppjordlaget (0-1 m) være i helsebasert tilstandsklasse 1-3. I dypereliggende lag kan tilstandsklasse 4 aksepteres dersom risikovurdering av spredning kan dokumentere at risikoen er akseptabel.

Gjennomført risikovurdering skal oversendes Fylkesmannen minst to uker før oppstart av arbeidene.

Ved eventuell senere omregulering til en mer sensitiv arealbruk, må det gjennomføres en ny vurdering av forurensningssituasjonen i grunnen.

Asplan Viak sin kommentar

Arendal havnevesen ønsker å rydde bort forurensede masser over tilstandsklasse 3 også i dypere lag, og det skal da ikke være nødvendig med en risikovurdering.

Fylkesmannen sin kommentar og begrunnelse

Fylkesmannen er enig med Asplan Viak at dersom akseptkriteriene for dypereliggende lag er tilstandsklasse 1-3, er det ikke behov for å gjennomføre risikovurdering av spredning.

Vi endrer ordlyden i tillatelsens pkt. 3.1:

Etter gjennomførte tiltak skal grunnen være i helsebasert tilstandsklasse 1-3.

Ved eventuell senere omregulering til en mer sensitiv arealbruk, må det gjennomføres en ny vurdering av forurensningssituasjonen i grunnen.

4 Fylkesmannens vurdering og begrunnelse

Tiltak i forurenset grunn kan medføre spredning av forurensning og/eller fare for skade på helse om miljø. Formålet med tiltakene på Eydehavn er å rydde opp i forurensning inntrådt som følge av tidligere industrivirksomhet på de berørte eiendommene. I vår vurdering har vi lagt vekt på tiltakenes positive effekter for mennesker og miljø siden den påviste forurensningen tas ut fra kretsløpet. I tillegg tilrettelegges det for utvikling av næringsvirksomhet, noe vi anser som et viktig samfunnsmessig aspekt ved saken.

Akseptkriterier

Asplan Viak har i samråd med Arendal havnevesen og med utgangspunkt i fremtidig arealbruk (industri) foreslått å la kun masser i tilstandsklasse 3 (moderat) eller lavere være igjen på eiendommene etter tiltakene. I e-post av 24.02.2020 er det presisert at tilstandsklasse 3 gjelder både grunnen i topplaget og i dypereliggende lag. Fylkesmannen mener at dette er i samsvar med veileder TA-2553/2009, og vi har derfor stilt akseptkriterier tilsvarende tiltakshaverens eget forslag, jf. pkt. 3.1 i tillatelsen. Vi presiserer at dersom arealbruken endres, kan det måtte foretas en ny vurdering av forurensningssituasjonen på de berørte områdene.

Forurensningens omfang

Vi viser her til tiltaksplanene utarbeidet av Asplan Viak for beskrivelse av forurensningen i tiltaksområdet. Etter Fylkesmannens vurdering er tiltaksområdet undersøkt godt nok til å fastslå forurensningens utbredelse. Opprydningen på Elektrodetomten og tiltakene på Fiven Norge sin

eiendom som er foreslått i tiltaksplanene, mener vi er tilstrekkelig og at tiltakene i hovedsak kan gjennomføres som beskrevet i tiltaksplanene. Når det gjelder området «haug F» på Elektrodetomten som antakelig inneholder silisiumkarbid, er det i tiltaksplanen for Elektrodetomten foreslått å flytte disse massene inn på naboeiendommen. Etter vår vurdering er dette avfall og skal håndteres i henhold til avfallsforskriften kapittel 9 og leveres til godkjent avfallsanlegg. Det skal tas prøver av avfallet for å karakterisere det før levering.

I tiltaksperioden kan fare for spredning av forurensning øke. Dette gjelder både når massene graves opp, mellomlagres og hvis det skjer avrenning av overflatevann fra området der tiltakene gjennomføres. Asplan Viak har vurdert faren for spredning av forurensning som lav ettersom alle masser i utgangspunktet skal kjøres bort fortløpende. I tilfelle det blir aktuelt å mellomlagre forurensede masser, har de foreslått flere avbøtende tiltak, bl.a. at det skal legges duk under og presenning over de forurensede massene. Det er også foreslått å eventuelt mellomlagre masser i ulike tilstandsklasser separat og kun innenfor tiltaksområdet. Etter vår vurdering er de foreslåtte tiltakene tilstrekkelige for å motvirke spredning av forurensning.

Etter avsluttede tiltak skal rene naturlige masser tilføres tiltaksområdet. Med rene masser mener vi naturlige jord- og steinmasser som tilfredsstillende normverdier angitt i vedlegg 1 til kapittel 2 i forurensningsforskriften. Det er viktig at tilførte masser ikke inneholder fremmede organismer. Vi viser i den sammenheng til § 18 om alminnelige krav til aktsomhet i forskrift om fremmede organismer.

Fylkesmannen er enig i at det ikke er behov for overvåking etter at tiltakene er gjennomført. Vi har likevel stilt krav om kontrollmålinger av gjenværende masser for å sikre at det ikke ligger igjen forurensede masser utover det som er akseptabelt i forhold til akseptkriteriene. Arendal havnevesen KF skal dokumentere dette i sluttrapport, jf. pkt. 5 i tillatelsen.

Håndtering av anleggsvann

Ved graving i forurensede masser er det risiko for at vann som genereres i gravegropene, vil inneholde miljøgifter både i løst form og knyttet til partikler. Noen miljøgifter kan være akutt toksiske, men det er kronisk toksiske effekter som utgjør den største risikoen. Fylkesmannen understreker derfor at ethvert utslipp av helse- og miljøskadelige stoffer i utgangspunktet er uønsket. Det er et nasjonalt mål at utslipp av stoffer som utgjør en alvorlig trussel mot helse og/eller miljø kontinuerlig, skal reduseres.

I sitt notat av 27.01.2020 har Asplan Viak tatt utgangspunkt i at anleggsvannet kun kan dannes ved nedbør ettersom tiltakene gjøres over grunnvannstand. Det er således begrensede mengder vann som eventuelt dannes i gravegropene. Asplan Viak har foreslått at vannet kan infiltreres i grunnen etter rensing. Alternativt ledes rensert vann til Tromøysundet som er nærmeste resipient (id 0120030201-2-C i portalen Vann-nett).

Siden PAH-forbindelser hovedsakelig er bundet til partikler, har Asplan Viak konkludert med at det er viktig å redusere partikkelinnhold i eventuelt vann i gravegropene og foreslått i notatet en grenseverdi for suspendert stoff. Det er imidlertid ikke vurdert hvor mye av PAH-forurensning og hvilke PAH-forbindelser rensert anleggsvann vil inneholde. Det er i tillegg usikkert hvor mye vann som kan oppstå under anleggsarbeidene. På bakgrunn av det tillegger vi vekt på føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9. Rensert anleggsvann vil inneholde en viss mengde PAH-forurensninger enten bundet til partikler eller i løst form, og dette vil etter vår vurdering føre til at forurensning tilføres nye områder dersom vannet infiltreres. Dette mener vi er uheldig siden det dreier seg om opprydningstiltak. Vi kan heller ikke akseptere at det tilføres ny forurensning til Tromøysundet der

det allerede er gjennomført opprydding. Resultatene fra overvåkingen etter oppryddingstiltakene viser at det fremdeles er høye verdier av PAH i sedimentene, og på bakgrunn av det anbefaler NIVA i sin rapport at overvåkingen fortsetter (rapport 7186-2017 «Kontroll og miljøprogram etter opprydding og tildekking av sedimenter i Bukkevika, Arendal. Undersøkelse av blåskjell og sedimenter»). Ny tilførsel av forurensning kan føre til en større belastning for Tromøysundet som har dårlig økologisk og dårlig kjemisk tilstand, jf. Vann-nett, jf. § 10 i naturmangfoldloven. Av hensyn til det ovennevnte og nåværende tilstand i resipienten mener vi det er rimelig å stille krav om at tiltakshaveren skal gjøre tiltak for å begrense tilstrømming av vann til gravegropene og fortrinnsvis gjennomføre tiltak når det er tørt vær. Vi har videre stilt krav om at vann i gravegropene samles opp, prøvetas og leveres til mottak med tillatelse til å ta det imot, jf. pkt. 3.9 i tillatelsen. Dersom det kan dokumenteres at konsentrasjonen av hver av de 16 prioriterte PAH forbindelsene ikke overstiger tilstandsklasse II (god) for kystvann i henhold til veileder 02:2018 «Klassifisering av miljøtilstand i vann» kan utslippet ledes til Tromøysundet. Dokumentasjon må vedlegges i sluttrapport, jf. pkt. 5 i tillatelsen. Begrunnelse for å måle alle 16 PAH-forbindelser er at det er en blanding av PAH-forbindelser organismene kan bli utsatt for som følge av eventuelt utslipp samt at de ulike PAH-forbindelsene har ulik toksisitet (giftighet) for ulike organismer. Grenseverdiene for tilstandsklasse II er satt ut fra PNEC-verdien, dvs. den konsentrasjonen av stoffet som ikke gir effekt/påvirker organismer.

Vurdering etter naturmangfoldloven

Fylkesmannen anser den eksisterende kunnskapen om området og dets biologiske mangfold for å være tilstrekkelig i forhold til sakens karakter. Vi har lagt Miljødirektoratet sin Naturbase og Fiskeridirektoratet sin kartløsning Yggdrasil til grunn for vår vurdering. Vi anser at kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8, er tilstrekkelig ivaretatt gjennom disse kildene.

I kunnskapsgrunnlaget skal også effekten av påvirkninger vurderes. Mulige effekter av de arbeidene som det er søkt om, er kjent gjennom erfaringer fra liknende tiltak. Partikkelspredning og avrenning fra gravearbeidene anses å ha liten fare. Av grunnene nevnt i avsnittet over tillegger vi likevel vekt på føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9.

Prinsippet om samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10, er relevant for eventuell påvirkning av resipienten. Vi legger imidlertid vekt på at det dreier seg om en opprydding, som vil redusere forurensningene i området etter at tiltakene er avsluttet.

Naturmangfoldloven §§ 11 (kostnadene ved miljøforringelse) og 12 (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder) er ivaretatt gjennom vilkår stilt i tillatelsen.

Vurdering etter vannforskriften

Tiltaksområdet ligger ved sjøen, men det er likevel ingen bekker innenfor tiltaksområdet som har utløp i sjøen. For at eventuelt utslipp av anleggsvannet ikke skal forringe vannkvaliteten i Tromsøysundet, har vi stilt krav til utslipp (se avsnittet om håndtering av anleggsvannet). Fylkesmannen mener at det er rimelig å anta at utslippet ikke vil forringe miljøtilstanden i vannforekomsten i nevneverdig grad eller ha innvirkning på hvorvidt vannforekomsten når miljømålet eller ikke, forutsatt at tiltaket gjennomføres i samsvar med tillatelsens vilkår. Etter vår vurdering kommer dermed ikke § 12 i vannforskriften til anvendelse i det konkrete tilfellet.

Konklusjon

Etter en samlet vurdering har Fylkesmannen konkludert med å gi tillatelse til de omsøkte tiltaksarbeidene på eiendommene gnr./bnr. 52/701 og 52/740 i Arendal kommune og midlertidig

utslipp av forurenset vann til Tromøysundet. Med de vilkårene som følger av tillatelsen, og avbøtende tiltak vurderer vi at tiltakene er miljømessig akseptable.

5 Klagerett

Arendal havnevesen KF og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket, inkludert gebyrsatsen. En eventuell klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken, komme fram.

Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal sendes til Fylkesmannen.

Med hilsen

Ingunn Løvdal (e.f.)
miljøverndirektør
Miljøvernavdelingen

Veronica Skjævestad
faggrupeleder forurensning
Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Ruth Kristin Dahl	Elly Eydes Vei 1	4810	Eydehavn
Arendal kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
AGDER ENERGI NETT AS	Postboks 794 Stoa	4809	ARENDAL
Rita Hansen	Elly Eydes Vei 4	4810	Eydehavn
Pawel Rydel	Elly Eydes Vei 5	4810	
Jacek Kuskowski	Elly Eydes Vei 3	4810	
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Anna Rydel	Elly Eydes Vei 5	4810	
FIVEN NORGE AS	Postboks 113	4792	LILLESAND
Iwona Grazyna Kuskowska	Elly Eydes Vei 3	4810	Eydehavn